

breddt sig, medens de andre ere fortrængte eller omtrent forsvundne (Glamorgankvæget og The Longhorns), og at de Racer, i hvilke man tidligst med virkelig Kraft har indledet Renavlens, have faaet et betydeligt Forspring for de Andre.

Jeg har nu søgt at godtgjøre min Opfattelse af Renavlens Betydning i det engelske Kvægbrug. Jeg har søgt at bevise, at denne ikke alene har hævet de forskjellige Racers Værd i og for sig, men at den tillige har fremkaldt en saadan Fordeling og Benyttelse af Racerne, at det mest mulige tages ud af Jordbunden alle Vegne.

Jeg har søgt at begrunde Renavlens Betydning gennem Kvægavlens, fordi det er denne, jeg har beskæftiget mig mest med, og væsentligst gennem Kjødkvægavlens, fordi denne spiller den største Rolle i Storbritanien. Men det samme Billede vilde fremkomme ved Betragtning af Faare- og tildels Svineavlens.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Dr. med. Bang vilde, idet han henvendte en Tak til Konsulent Mørkeberg for hans instruktive Foredrag, udtale, at han i dette, savnede en lidt nærmere Antydning af, hvorledes vi kunne overføre det, som vi finde godt i England, paa danske Forhold. Taleren var ganske vist ukyndig i Kvægbrug, men det forekom ham interessant at faa en lille Paapegning i den nævnte Retning.

Konsulent Mørkeberg glædede sig over, at dette Spørgsmaal kom frem, og han vilde dertil svare, at det navnlig var Principerne i den engelske Husdyravl, som med Held maatte kunne overføres hos os. Som omtalt i Foredraget existerede der i England Besætninger, i hvilke der udelukkende lagdes Vægt paa at opdrætte gode Avlsdyr, og Besætninger, hvis væsentligste Formaal var at frembringe Brugsdyr. Det er et Forhold, som vi kun i meget ringe Grad kjende til herhjemme, og Taleren troede at have bevist, at det netop var

denne Ejendommelighed i den engelske Husdyravl, der havde gjort, at den var gaaet saa betydelig fremad. Her er et af de Forhold, som burde overføres paa danske Forhold, men samtidig burde vi søge at tilegne os noget af den dybe Interesse for Kvægbruget, som Englænderne virkelig ere i Besiddelse af. Al Ære for den danske Landmand, men det er meget sjældent at finde et saa indgaaende Kjendskab hos ham til hans Besætninger, som man finder hos den engelske Farmer. Et andet Forhold, som vi ogsaa burde se hen til og efterligne — et Forhold, som Taleren forøvrigt ikke skulde komme nærmere ind paa nu — var en bedre Ordning af Stambøgerne.

Lektor Goldschmidt vilde fremkomme med en supplerende Bemærkning til den ærede Foredragsholders Svar til Dr. Bang. Et af de Forhold, som vi maaske allerbedst kunde overføre — det var maaske det eneste, der kunde være Tale om i saa Henseende — var at lægge overordentlig stor Vægt paa at danne Racer eller Stammer, som ere i Besiddelse af et ganske bestemt Præg. Englænderne have netop ved Hjælp deraf, i Forbindelse med at de have forstaaet at gjøre deres Stammer bekjendte udenfor Englands Grænser, formaaet at skaffe sig uhyre Priser for Avlsdyr. Ved Siden af at arbejde for at paatrykke Individerne et bestemt Præg, og at gjøre de enkelte Individ til Gjenstand for en nøjagtig Stambogsføring, have Englænderne benyttet Reklamen, og her er ogsaa et Punkt, hvorpaa vi kunne lære noget af Englænderne. Skjønt vi, som sagt, ikke kunne overføre de engelske Forhold paa vore Forhold og altsaa ikke kunne vente at opnaa noget lignende paa Husdyrbrugets Omraade som Englænderne, kunne vi dog i det Hele og Store lære meget ved at se hen til de Principer, der have været ledende for det engelske Kvægbrug. Naar ganske særlig de engelske Kjødqvægtyper af alle mulige Racer ikke lade sig danne herhjemme, er Aarsagen dertil ganske simpelt den, at vort Jordbrug og vore klimatiske Forhold ikke ere saa fortrinlige som Englands. Paa det Omraade skulde vi holde os borte fra at lære noget af Englænderne, thi Forholdene herhjemme ere efter Talerens Mening af den Beskaffenhed at vi ikke kunne komme Englænderne nær.

Dr. med. Bang vilde rette et Spørgsmaal til den ærede Foredragsholder angaaende et Punkt, som ganske vist laa fjærnt fra det, som her var Gjenstand for Omtale, men som laa ham meget nær, nemlig hvor vidt den ærede Foredragsholder havde gjort nogen Iagttagelse med Hensyn til Tuberkulosens Forhold hos det engelske Kvæg. Korthornsracen anses for at være i høj Grad plaget af Tuberkulose, og det kunde derfor være instruktivt at høre, om Hr. Mørkeberg havde faaet noget Indtryk deraf ved at se de forskjellige Dyr.

Konsulent Mørkeberg havde havt sin Opmærksomhed henvendt paa Tuberkulosespørgsmaalet, og han kunde kun sige, at hans Erfaring gik i Retning af, at Korthornet var den Race, hos hvem man hyppigst finder Tuberkulosen og det ikke sjældnen i gode Stammer. Hvad Anguskvæget angaar, da er det mindre udsat for Tuberkulose, men man finder den undertiden ogsaa blandt det allerbedste Anguskvæg. Herefordkvæget er derimod en Race, som kun er meget lidt plaget af Tuberkulose. Hereford er ikke noget stort Distrikt, og en Dyrlæge i selve Hereford, der havde megen Praxis, havde til Taleren sagt, at han aldrig havde fundet Tuberkulose hos noget Hereforddyr, og det samme sige Landmændene i Hereforddistriktet; men det er ogsaa overordentlig sjældnen at finde en saa dyb, bred og fyldig Brystkasse som hos Herefordkvæget.

Lektor Maar. Den ærede Foredragsholder har væsentlig omtalt Kjødqvæget, men Taleren ønskede gjerne at vide, om den ærede Foredragsholder ikke kunde meddele noget om, hvorledes det gaar med de engelske Racer, med Hensyn til hvilke man er gaaet i en noget lignende Retning som herhjemme, nemlig ensidig at lægge Vægt paa Mælkeproduktionen. Der findes saadanne Racer i England, nemlig Kvæget fra Kanalørerne, og det vilde i høj Grad interessere Taleren at faa Underretning om, hvorledes man er gaaet frem ved Forædlingen af disse Racer, og om der ikke her skulde være noget for os at lære.

Konsulent Mørkeberg. Hvad angaar de engelske Mælkekvægsracer og specielt Kanaløreren, da er man ikke gaaet frem

absolut paa samme Maade som med Hensyn til Kjødracerne, men dog paa en lignende Maade. Blandt disse Racer er Jerseykvæget den mest udprægede, ja maaske den eneste udprægede, Mælkerace, og her har Jordbund og Klima i Forening med den Retning, hvori Befolkningen stadig har bøjet Dyrene, gjort, at de absolut maatte faa Malkeformen.

Lektor Goldschmidt spurgte Foredragsholderen, hvorvidt han paa sine Rejser ved at tale med Udlandets Optrættere havde faaet Indtrykket af at disse havde nogen Angst for Indavl.

Konsulent Mørkeberg. Paa Indavlsspørgsmaalet faar man mange forskellige Svar, men som almindelig Erfaring kunde Taleren udtale, at det er Optrætternes Formodning, at Indavl gjør Dyrene mindre samt mindre frugtbare.

Lektor Goldschmidt var paa sine Rejser kommen til det samme Resultat, navnlig hvad Forholdet med Hensyn til Dyrenes Aftagen i Størrelsen angik, hvilket var saa meget interessantere, som det stod i fuldstændig Harmoni med de Resultater, man er kommen til ad næsten rent videnskabelig Vej. Ikke med Husdyr, men med andre Dyr har man i videnskabeligt Øjemed drevet Indavl efter en meget stor Maalestok, og er ad den Vej kommet til det Resultat, at Dyrene aftog i Størrelse, eller rettere sagt, at den Lethed, hvormed man bibringer Dyrene en vis Legemsvægt, aftager i samme Grad som Slægtskabsavlens drives vidt. Ved imidlertid at forbedre de Forhold, under hvilke Dyrene leve, er man i Stand til ikke alene at vedligeholde en vis Legemsvægt, altsaa forhindre en Aftagen i Størrelse, men ogsaa til i en vis Grad at forhindre en Aftagen i Frugtbarheden, og det er som Følge heraf, at Englænderne, uagtet de overalt, hvor de have dannet Racer, have drevet Indavl, dog have været i Stand til at komme til glimrende Resultater; men Forholdene i England ere ogsaa aldeles enestaaende gunstige. Det er kun under saadanne Forhold, at man er i Stand til at give Dyrene en Ernæring, som kan bøde paa den Tendents til Aftagen i Størrelse og Frugtbarhed, som Slægtskabsavlens fører med sig.

Professor Segelcke mente at maatte tage vor Jordbund

lidt i Forsvar. Det syntes, som om de Herrer, der sidst havde Ordet, satte vor Jordbund overordentligt lavt, ja endog antydede, at den næsten umuliggjor, at vi kunne naa et lignende Maal som Englænderne. I ethvert Fald kan der kun være Tale om Klimaet, thi vi have vistnok en Jordbund, der er ligesaa god som den engelske, Hederne naturligvis undtagne. Se vi imidlertid hen til Malkekvæget, da synes baade Jordbund og Klima hos os dog at være af saadan Beskaffenhed, at der er Mulighed for at naa lidt frem paa det Omraade, som her omhandles, vistnok nær op til Englænderne, selv om vi ikke kunne komme paa Højde med dem. Maaske saa Taleren ikke rigtig paa Sagen, og det skulde da glæde ham, om han kunde faa det Forhold klaret.

Konsulent Mørkeberg havde ikke stemplet vore Jordbundsforhold som overordentlig slette, men selvfølgelig kun seet dem i Forhold til de engelske. Hvad Malkeracerne angaar, da tvivlede Taleren ikke et eneste Øjeblik om, at vi kunne naa det samme Standpunkt, som Englænderne nu indtage i den Retning, og det saa meget mindre, som vi efter hans Mening i den Retning staa over Englænderne.

Lektor Goldschmidt vilde slutte sig til den ærede sidste Taler og i øvrigt gjøre opmærksom paa, at han i sin første Udtalelse udtrykkelig sagde: Jordbund og Klima, altsaa Naturforholdene i det Hele taget. Det var ubetinget Talerens Anskuelse, at Forholdene hos os ikke passede for Kjødqvæg, men derimod udmærket godt passede for Udviklingen af fortrinlige Malkeracer.

Professor Segelcke saa ikke, hvorfor vore Naturforhold ikke passede for Kjødqvæget. At vi ikke vare naaede fremad med Hensyn til Produktionen af Kjødqvæg kunde jo være begrundet i andre Forhold. Opdrættet kunde saaledes have været i Hænderne paa Folk, der ikke havde været udrustet med den Sagkundskab og store Dygtighed, som efter Hr. Mørkebergs Udtalelse var tilstede hos de engelske Opdrættere. I Øjeblikket var der ikke Tale om at fremme denne Side af Jordbruget — Kjødqvægets Udvikling — men det kunde jo være, at der kunde komme et Omslag hos os, og man skulde derfor ikke

ganske ihjelslaa et muligt Haab med Hensyn til dette Punkt ved at sige, at Fremgang var umulig.

Lektor Goldschmidt troede ikke, at Klimaet herhjemme var af den Beskaffenhed, at der kunde bydes Kreaturerne en saa fuldendt Ernæring, som det var nødvendigt at give dem hele Aaret rundt lige fra Ungdommen af, naar der skulde være Tale om at danne Kjødracer. Der havde været gjort Forsøg i den Retning herhjemme f. Ex. med jydsk Kvæg, og der havde ogsaa været opnaaet en Del, men noget, der kunde stilles ved Siden af det engelske Kjødkvæg, havde man dog ikke faaet. En af Grundene, hvorfor Taleren ikke troede, at det vilde lykkes os at danne Kjødracer, var, at saadant ikke var lykkedes i Slesvig og Holsten, hvor Jordbunden vistnok var endnu bedre end vor Jordbund paa de bedste Steder. At opnaa noget lignende, som Englænderne havde opnaaet, troede Taleren — han vilde ikke sige mere end »troede« — at det ikke vilde være muligt for os at opnaa. Et Middel, som vi ikke have forsøgt, men som maaske havde haft den største Betydning for Udviklingen af det engelske Kjødkvæg, var, at lade Kalvene patte deres Moder saa længe de vilde, ja endog have Ammer, hvis Moderen ikke havde Mælk nok; men noget saadant kunde ikke lade sig gjøre for Øjeblikket. Efter Talerens Mening er det Mangel paa Evne til at yde Dyrene en kraftig Ernæring hele Aaret igjennem og maaske ogsaa Mangel paa Evne til at slippe Dyrene ud hele Aaret rundt — noget, som har Betydning, naar der er Tale om at gjøre Dyrene modstandskraftige — som gjør, at det næsten er umuligt for os herhjemme at danne udmærket Kjødkvæg. Vel ere Roer et udmærket Erstatningsmiddel for Kraftfoder, men naar man ser en lille Smule paa Næringsværdien, kunne Roerne akkurat erstatte Vandet i Græsset. Taleren maatte som sit Standpunkt fastholde, at det næppe vilde være rimeligt, at vi herhjemme, kunne danne Racer, der kunne maale sig med de engelske Kjødracer.

Professor Segelcke mente, at den væsentligste Grund til, at vi vare saa langt fra Maalet særlig med Hensyn til Kjødkvæg, var, at vi først vare begyndte sent, nemlig omkring Aaret

1866, medens den ærede Foredragsholder oplyste os om, at Englænderne vare begyndte med deres Raceforbedringer omkring Aaret 1766 eller saa, altsaa 100 Aar før os. Naar vi vare komne 100 Aar frem i Tiden, kunde meget have forandret sig, særlig da vi have saa gode Læremestre.

Konsulent Iversen. Hvad der her særlig er fremhævet er Racernes Kvalitet; naar der derimod er Tale om at producere Kjød til at spise, kunne vi maaske dog komme med. Afdøde Konsulent Jessen har i et af sine Foredrag givet Meddelelser om Opdræt af Dyr af forskjellige Racer og om de Fodermængder, der vare anvendte, og han anstillede en Sammenligning mellem det Opdræt og dansk Opdræt og de dertil anvendte Fodermængder; man saa da, at Forskjellen var overordentlig ringe. Taleren havde ikke de fremsatte Tal ved Haanden, men saa vidt han erindrede, stod det jydsk Kvæg næppe tilbage for det engelske. Her var imidlertid, som sagt, ikke Tale om Kvaliteten af Kvæget, men om Produktionen af Kjød til Forbrug, og det er vistnok særlig i den Retning, der kan være Tale om, at vi kunne komme med. Naar vi sammenligne de bedre Fedningsresultater, vi have havt herhjemme, med det økonomiske Udbytte af vor Mejeridrift, kan det være meget tvivlsomt, til hvilken Side Vægten vilde give Udslag. Forudsætningen for at Fedning skal kunne lykkes, er imidlertid en nøje overvejet og vel afpasset Fodring.

Konsulent Mørkebergs Mening angaaende Spørgsmaalet om Dannelsen af Kjødracer herhjemme var den, at vi nok kunne danne en Kjødrace, men at vi aldrig kunne naa at danne en Kjødrace, som kan maale sig med de videst fremskredne Racer i England. Taleren troede, det var omtrent det samme Standpunkt, som Lektor Goldschmidt stod paa. I det større er der herhjemme kun gjort et enkelt Forsøg paa at danne Kjødracer, men det er desværre ophørt. Det var imidlertid muligt, at man, hvis der herhjemme virkelig blev taget fat paa Avlen af Kjødracer, saaledes at der blev taget Hensyn til den Maade, hvorpaa Avlen drives i England, nemlig saaledes at man fik Centralpunkter for Udviklingen, at man kunde komme til et Resultat: en dansk Kjødrace.

Capitain la Cour. Det var en Kjendsgjærning, at de engelske Opdrættere ikke havde spundet Silke ved Opdrættet. M'Combie fremhævede stærkt for Taleren, da denne besøgte ham, at uagtet han havde taget mange Præmier og havt god Afsætning paa Avlsdyr, havde dog de Ofre, han havde bragt for at fremskaffe en forbedret Angus-Race, været saa store, at han havde sat Penge til, og dog arbejdede han under Forhold som faa andre, ogsaa hvad Jordbunden angik, idet hans Havre og Roer efter de Analyser, der foreligge, viste sig at være noget af det indholdsrigeste i Sammenligning med tilsvarende Afgrøder, høstede andensteds. Karakteristisk for hele det engelske Agerbrug var det, at der havde været Mænd, som havde bragt meget betydelige Ofre for at løfte snart den ene, snart den anden Gren deraf og derved rakt Midler til den store Masse, der var fulgt bagefter, for at komme frem, hver paa sin Vis, og som saaledes havde høstet Udbyttet af disse Midler. Et Punkt, der var berørt af den ærede Foredragsholder, men som Taleren ogsaa vilde nævne, vare de Kvalifikationer, som udfordredes for at være Opdrætter. Hvad der udfordres hertil kan ikke læres; man kan benytte sig af forskellige Vink og opnaa en vis manuel Færdighed, kunde Taleren fristes til at sige, med Hensyn til, hvad der er nødvendigt for at støtte Opdrættet, men til virkelig at være Opdrætter hører Genialitet, en vis Skaberevne; som Kunstneren har sin Skaberevne, skal Opdrætteren have sin, og alle store Opdrættere have ogsaa været i Besiddelse deraf. Konsulent Mørkeberg sagde før, at det var kun faa, der havde været første Klasses Opdrættere, og er ikke en væsentlig Grund dertil den, at det er kun faa, der have været udrustet med det geniale Blik, som er nødvendigt, naar der virkelig skal komme et godt Resultat? De Bestræbelser, der i den her omtalte Retning, ere gjorte paa 2 Steder her i Landet — den ene paa Lolland-Falster, den anden i Jylland — have ikke ført til noget Resultat, og kunne vi da vente, at der herhjemme skulde være Mænd, der for det første have Formue til deres Raadighed og Beredvillighed til at ofre af den, og dernæst det geniale Blik,

som er nødvendigt, for at Bestræbelserne skulle krones med Held?

Konsulent Mørkeberg indrømmede Captain la Cour, at de store Opdrættere i Reglen ikke havde spundet Silke; det er i Reglen en Opofrelse at være Banebryder paa dette Omraade. Kun faa Opdrættere have ved Afslutningen af deres Virksomhed været mere velhavende end da de begyndte. Taleren kunde ogsaa fuldstændig slutte sig til Capitain la Cours Udtalelse angaaende Nødvendigheden af Tilstedeværelsen af det geniale Blik for Avlen hos Opdrætteren: men i sin Omtale af Avlens nuværende Standpunkt havde Taleren netop ogsaa fremhævet, at de mest udmærkede Opdrættere altid havde været Folk med et genialt Blik for Avlen.

Præsidenten (Fjord). Konsulent Mørkeberg begyndte sit Foredrag med en Tak til Landhusholdningsselskabet, fordi det paa forskjellig Maade, dels direkte, dels indirekte, havde støttet ham under hans Uddannelse; hertil vilde Taleren sige, at den Tak, som Landhusholdningsselskabet sætter den største Pris paa, er, at de Mænd, som det tager sig af, direkte eller indirekte, søge at drage den størst mulige Nytte af Understøttelsen. At Hr. Mørkeberg virkelig har gjort det, har allerede længe været klart for Selskabet, idet han stadig har indsendt fra sine Rejser fuldstændige Meddelelser til Landhusholdningsselskabet, Meddelelser, hvorigjennem man altid har kunnet følge den unge Mands Begejstring for, hvad han har seet og læst, og hans Foredrag i dette Møde, forekom det Taleren, viste yderligere paa en smuk Maade, at han havde havt et godt Udbytte af sine Rejser. Det er Selskabets Haab, at Hr. Mørkeberg i den offentlige Virksomhed, som han nu skal tiltræde og paa en Maade har indledet ved det Foredrag, han nys havde holdt, maa faa rig Lejlighed til at gjøre Brug af det, han har seet og lært i Udlandet.
